

Rashtriya Mahila Kosh (RMK)

રાષ્ટ્રીય મહિલા કોશ (આર.એમ.કે)

ધી નેશનલ ક્રેડિટ ફંડ ફોર વુમેન અથવા રાષ્ટ્રીય મહિલા કોશ (આર.એમ.કે) રૂ. ૩૧૦,૦૦૦,૦૦૦ ના પ્રારંભિક કોર્પસ સાથે ભારત સરકારના માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલયના અંતર્ગત મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ દ્વારા માર્ચ ૧૯૯૩ માં એક સ્વતંત્ર સોસાયટી તરીકે રજીસ્ટર કરવામાં આવ્યું - બેન્કિંગ ક્ષેત્રના સ્થાને નહીં પરંતુ બેન્કિંગ ક્ષેત્ર શું તક આપે છે અને ગરીબની જરૂર શું તેના વચ્ચે અંતર ભરવા માટે.

તેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે:

- આવક ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિઓ અથવા મિલકત બનાવવા માટે ગરીબ મહિલાઓ માટે માઇક્રો-ક્રેડિટ જોગવાઈ અથવા પ્રોત્સાહન પૂરું પાડવા.
- થોડીક અનૌપચારિક ડિલીવરી સિસ્ટમ અપનાવી જે ગ્રાહક માટે મૈત્રીપૂર્ણ હોય, સરળ અને ન્યૂનતમ પ્રક્રિયા વાપરે છે, ઝડપથી અને વારંવાર ચુકવણી કરે, અભિગમમાં લવચીકતા છે, કરકસર અને ક્રેડિટ સાથે બચતની કડીઓ બાંધે છે અને બંને ઉધાર લેનારાઓને માટે અને શાહુકાર માટે ઓછા લેવડદેવડ ખર્ચ છે.
- મહિલા સંસ્થાના જૂથો માં કરકસર ને બચત અને ધિરાણનું અસરકારક ઉપયોગ માટેના સહભાગી અભિગમો ને પ્રદર્શિત અને નકલ કરવા.
- મહિલા સશક્તિકરણ, સામાજિક આર્થિક બદલાવ અને વિકાસ માટે જૂથ વિચારને અને ક્રેડિટ ની જોગવાઈ ને એક સાધન/વિકલ્પ ની જેમ વાપરવું.
- કોશના હેતુઓ પ્રોત્સાહન આપવા ભારત સરકાર, રાજ્ય સરકારો, કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ વહીવટ, ધિરાણ સંસ્થાઓ, ઔદ્યોગિક અને વેપારી સંગઠનો, સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ અને અન્ય ને સહકાર આપો અને એમની પાસેથી સહકાર મેલોવો.
- ગરીબ સ્ત્રીઓ માટેના લઘુ ધિરાણના વિષય પર ઉપર દર્શાવેલ સરકારી અને બિન-સરકારી એજન્સીઓ સાથે માહિતી અને અનુભવોની આપણે કરવી.
- કોશના ઉદ્દેશ અને હેતુઓને આગળ વધવામાં સહાયતા કરવા માટે અનુદાન, દાન, લોન્સ, વગેરે પ્રાપ્ત કરે છે.

કોશની ત્રણ મુખ્ય ભૂમિકા છે.

જથ્થાબંધ વેચાણની ભૂમિકા -

- સરકાર અને દાતાઓએ આપેલ ભંડોળ ને છૂટક વચગાળાના લઘુ ધિરાણ સંસ્થાઓ (IMOs) સુધી પહોચાડવા માટે તે જથ્થાબંધ વેચાણની સર્વોચ્ચ સંસ્થા તરીકે કામ કરે છે.
- [કોષને અત્યાર સુધી સરકાર પાસેથી માત્ર એક સમયની ગ્રાન્ટ મળી છે અને અન્ય સ્ત્રોતો પાસેથી ભંડોળ એકત્ર કોઈપણ જરૂરી ઉભી નથી થઈ.]

બજારના વિકાસની ભૂમિકા -

- તે માઇક્રો ફાયનાન્સ બજારના પુરવઠો બાજુ વિકાસ કરવા માટે નવા અને હાલના-પરંતુ-બિનઅનુભવી IMOs માટે તેમની સંસ્થાને ઉભી કરવામાં વિવિધ પ્રકારની મદદ પૂરી પડે છે જેમ કે પ્રોત્સાહન ના માળખાં, ટેકનોલોજી ટ્રાન્સફર, કર્મચારીઓની તાલીમ અને અન્ય બિન-નાણાકીય સેવાઓ-
- [કોષને ખ્યાલ છે કે તે ત્યારેજ જથ્થાબંધ વેચાણની મૂલ્ય વધારક ભૂમિકા ભજવી શકે છે જ્યારે એક પૂરતો, મોટો અને સારી રીતે સ્થાપિત માઇક્રો ફાયનાન્સ સેક્ટર પહેલાથી જ હાજર હોય - આ IMOs ની સંખ્યા અને IMOs ના ટકાઉતા પર આધાર રાખે છે - અનુદાન જેટલુજ સબસીડી પણ IMO ની ઈફિવેટી વધારે છે - IMO ને મોટી કે અકળ ભંડોળ ચૂકવણી સંસ્થાને ઉભા કરવાની પ્રક્રિયાના અસરકારકતાને ઘટાડે છે].

એડવોકેસીની ભૂમિકા - જ્યાં આર.એમ.કે વિકાસ પર પ્રભાવ અને માઇક્રો ફાયનાન્સ-નીતિ અને ભારતમાં માઇક્રો ફાયનાન્સ-પ્રવૃત્તિઓ ફેલાવા માટે વધુ સક્રિય નીતિ અને કાનૂની વાતાવરણ બનાવવા માટે વકીલ અથવા એજન્ટ તરીકે કામ કરે છે. સરકારના એક સર્જન અને પ્રતિનિધિ હોવાથી, આર.એમ.કે ને આ વિસ્તારમાં ચોક્કસ ફાયદો છે.